

„Enginn veit hvað átt hefur fyrr en misst hefur ...“ en hvernig vitum við hvað við áttum þegar við höfum misst það...? Skráum!

Valgerður Rúnarsdóttir

lyflæknir

valgerdurr@saa.is

Miklar aðgerðir ganga yfir landann vegna bágrar efnahagsstöðu. Yfirvöld gera hvað þau geta til að lækka ríkisútgjöld og auka tekjur ríkisins. Það fer ekki fram hjá okkur, hvorki sem einstaklingum né heilbrigðisstarfsmönnum. Lengi var hljóðið það að ekki skyldi skerða þjónustu við sjúklinga í þessum aðgerðum en nú heyrast raunsærri raddir, að þjónusta minnki en gætt verði að „öryggismörkum“. Margir hafa borið sig vel og lýst árangri í hagræðingu og sparnaði, sem er vel, en um leið viðurkennt það að hagræðing og sparnaður *hér* muni þýða aukin útgjöld *þar*. Óhagræði og óþægindi fyrir sjúklinga og jafnvel síðkomin heilsufarsáhrif er erfiðara að hafa með í reikningsdæminu.

Hvernig má halda utan um það hvað tapast í heilbrigðiskerfinu við þessar miklu breytingar? Okkar embættismenn sinna auðvitað hlutverki sínu og stofnanir gera áreiðanlega hvað þær geta til að halda utan um margs konar skráningu á starfsemi, álagi, fylgikvillum og hvaðeina, og reyna að koma auga á viðvörunarmerki.

En verðum við læknar í okkar daglegu störfum varir við breytingar sem vekja ugg og nást að okkar mati ekki inn í heildarskráninguna? Hvar er þessum breytingum sem við sjáum sjálf og okkar hugmyndum um mögulegar afleiðingar haldið til haga? Getur verið að slæm útkoma á einum stað náist einungis í skráninguna á öðrum stað í heilbrigðiskerfinu? Sem dæmi, aukin skilvirkni á Landspítala með færri eða styttri innlögnum og færri starfsmönnum fyrir þó veikari sjúklinga, þýðir líklega þörf fyrir aukna lækniþjónustu í heilsugæslu. Er hún í stakk búin að taka á sig aukasnúning? Er breytingin hagkvæm fyrir heilbrigðiskerfið í heild og heilsu sjúklinganna? Það má vera að svo sé og þetta sé allt saman til góðs fyrir okkur þegar upp er staðið. En áhyggjuraddir heyrast víða.

Er ekki hugmynd að hver og einn finni til þeirrar ábyrgðar að skrá eftir bestu vitund breytingar sem koma upp á hans borð? Það má læra af því síðar og meta í stærra samhengi hvort þær hafi í raun haft slæm áhrif og svo framvegis. Ég hef heyrt áhyggjur margra lækna sem lýsa breytingum eins og töf á inngripi, lélegri meðferðarhaldni vegna aukins kostnaðar sjúklings, auknu álagi á aðstandendur sjúklinga (aldraðir, börn), úrræði/þjónustu hætt og breyttu

streymi sjúklingahópa vegna breytinga á þjónustu annars staðar. Persónulega hef ég til dæmis áhyggjur af afdrifum veikustu sjúklinganna með fiknsjúkdóm, nú þegar fækkað verður innlögnum á sjúkrahúsið Vog og ekki kostur að veita því sem að berst eins góða þjónustu og áður. Búast má við því að aðrar heilbrigðisstofnanir, bráðamóttökur og heilsugæsla verði fyrir meira álagi vegna þessa þunga hóps sjúklinga.

Það er fljótt að snjóa yfir minninguna um hvernig hlutirnir voru og ekki víst að við munum eiga auðvelt með að draga fram eftirá það sem gengur vel í dag en mun breytast. Enginn veit hvað átt hefur fyrr en misst hefur. Höldum vöku okkar. Við höfum yfirsýn yfir lækniþjónustu sem veitt er, hvert á okkar starfsstað. Skráum. Ef til vill verður hagur af því í framtíðinni.

Við vitum líka að hér verður ekki staðar numið í niðurskurði og við höfum hlutverki að gegna í að vakta og meta. Þannig getum við jafnvel haft áhrif til að minnka skaða.

Ég vona að við sem læknar getum sammælt um að niða ekki niður skóinn hver af öðrum heldur halda áfram að bæta það sem hver og einn getur bætt í sínu (nær)umhverfi til að auka þjónustu, skráningu, forvarnir og lækningu okkar sjúklinga.

Hugmynd samþykkt á fundi Læknafélags Reykjavíkur í vetur um „þjóðþing lækna“ gæti verið vettvangur umræðu og skoðanaskipta um einmitt þessi niðurskurðarmál. Rödd hins almenna læknis, hvar sem hann nú starfar og hans sýn á hvar skórinn krepur eða eldar loga. Hans tillögur um hvernig meta megi sem hlutlausast það sem hann telur að fari á verri veg og hugmyndir til úrbóta.

Orð okkar nýja landlæknis, Geirs Gunnlaugssonar, í morgunútvarpi nýlega, um „... jafnan aðgang að hágæðaþjónustu...“ hljómuðu vel í mín eyru. En ég er ekki viss um hvar það passar svo við þjónustu yfir „öryggismörkum“. En „jafn aðgangur að hágæðaþjónustu“ er einmitt sú mynd sem ég hef haft hingað til (og áreiðanlega margir aðrir) af okkar ágæta heilbrigðiskerfi. Vonum að svo verði áfram og þessi orð hvetji okkur lækna áfram til dáða.

Ágætu læknar og aðrir lesendur Lækna blaðsins, höldum áfram að standa vaktina og verja lækniþjónustu við sjúklinga.

Stjórn Lí

Birna Jónsdóttir, *formaður*
 Þórarinn Guðnason, *varaformaður*
 Sigurveig Pétursdóttir, *gjaldkeri*
 Sigríður Ó. Haraldsdóttir, *ritari*
 Kristján G. Guðmundsson
 Ragnar Gunnarsson
 Sigurður Böðvarsson
 Valentínus Þór
 Valdimarsson
 Valgerður Rúnarsdóttir

Í pistlunum *Úr penna stjórnarmanna Lí* birta þeir sínar eigin skoðanir en ekki félagsins.